

Kirjallinen kysymys KK 412/2022 vp

Mia Laiho kok ym.

Kirjallinen kysymys sosiaali- ja terveydenhuollon kuormittumisesta, päivystysruuhkista ja potilasturvallisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Nykyisen Marinin hallituksen aikana Suomen sosiaali- ja terveydenhuoltoon on tehty valtavia lainsäädännöllisiä muutoksia nopealla aikataululla. Lakiin kirjatut muutokset vaikuttavat organisaatioihin, palveluihin, potilaspaikkoihin, henkilöstöön ja asiakkaisiin. Henkilöstöpula näkyy laajalti sosiaali- ja terveydenhuollossa, myös sairaaloissa. Hoitojonot ja hoitovelka ovat ennätyskellisen suuria koronakriisin jäljiltä. Henkilökunta on ollut kovilla koronakriisin aikana ja jälkeen. Näistä huolimatta hallitus on vienyt eteenpäin jääräpäisesti vuosisadan suurinta sote-hallintouudistusta, henkilöstömitoituksen toimeenpanoa ympärivuorokautisessa hoivassa sekä muualakin mitoitukselaajaan henkilöstön puutosaloilla.

Hallituksen ns. hoitajamitoituslaki (henkilöstömitoituuslaki) vaatimuksellaan 0,6 on jo lisännyt tuntuvasti henkilöstön tarvetta ympärivuorokautisessa hoivassa, mikä valitettavasti on jo johtanut näiden paikkojen sulkemiseen, vaikka niille olisi huutava tarve. Kotihoidossa ja sairaaloissa on odottamassa vanhuksia ympärivuorokautiseen hoivaan jatkuvasti ja kotihoidossa olevien monisairaiden vanhusten määrä vain kasvaa. Useat asiantuntijat totesivat mitoituksen ongelmallisuuden jo lausuntovaiheessa. Tilanne pahenee entisestään, kun mitoitus nousee lain mukaan huhtikuuhun 2023 mennessä nykyistä vielä korkeammaksi 0,7:ään. Hoitajamitoituslaki pahentaa entisestään myös päivystysten ruuhkia jatkohoitopaikkojen puutteen takia.

Myös hoitajien laaja eläköityminen hankaloittaa henkilöstön saatavuutta. Kevan ennusteen mukaan seuraavien kymmenen vuoden aikana eläkkeelle siirtyy noin 19 000 lähihoitajaa ja 13 000 sairaanhoitajaa. Ongelmallista on, että työelämään astuvat ikäluokat ovat aiempaa pienempiä ja vanhustenhoidon arviolta noin miljardiluokan rahoitusvaje.

Julkisten tietojen mukaan päivystykset ympäri maata ovat olleet erittäin ruuhkaisia ja jatkohoittoa on jouduttu odottamaan kohtuuttomia aikoja ja jopa ambulanssien vastaanottoon päivystyksessä on jonoa. Perusterveydenhuollon palvelut ovat olleet pitkään aliresursoituja, ja hoitoonpääsy takkuu. Kun potilaan vaivat pahenevat ja pitkittyvät, ongelmat muuttuvat kiireellisiksi, mikä johtaa päivystysten ja erikoissairaanhoidon lisäkuormittumiseen. Sairauksien hoito päivystyksissä on moninkerroin kalliimpaa siihen verrattuna, että ne hoidettaisiin ajallaan ennen niiden pahenemista.

Kirjallinen kysymys KK 412/2022 vp

Koronan aiheuttama hoitovelka, henkilöstön puute ja sairaaloiden ruuhkat vaikuttavat merkittävästi myös potilasturvallisuuteen. Potilasturvallisuuden parasta ennaltaehkäisyä on, että potilaat saavat oikea-aikaisesti hoitoa, henkilöstöä on riittävästi ja jatkohoitoon pääsee sujuvasti.

Hallituksen sote-ministerityöryhmä päätti maaliskuussa 2022 yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksien (kela-korvausten) purkamisesta, jotta vanhuspalvelujen hoitajamitoitus saadaan rahoitettua. Moni suomalainen kuitenkin käyttää yksityisiä terveydenhuollon palveluita siksi, että julkisen sektorin palveluihin ei pääse. Kelan korvaamista lääkäripalveluista esimerkiksi silmälääkärin ja gynekologin palveluita ei ole edes saatavilla kuntien terveyskeskuksista. Kela-korvausten alasajo tässä tilanteessa on vastuutonta ja se tulee vaikeuttamaan ihmisten hoitoon pääsyä ja lisäämään eriarvoisuutta. Hyvinvointialueiden rahoituksessa ei ole myöskään huomioitu sitä, miten sairaanhoidon ja tutkimusten kela-korvauksia on maksettu eri puolilla Suomea. Kun samanaikaisesti alasajetaan kela-korvauksia ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin on jatkossa osassa alueista käytössä suhteellisesti vähemmän rahaa kuin aiemmin, odotettavissa on entistä suurempia ongelmia niin asukkaiden palveluiden, henkilöstön jaksamisen ja potilasturvallisuuden osalta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä toimenpiteitä hallitus aikoo tehdä päivystysten potilasruuhkien helpottamiseksi,

miten hallitus varmistaa ruuhkautuneiden päivystysten potilasturvallisuuden,

aikooko hallitus jatkaa kela-korvausten alasajoa huolimatta vaikeasta hoitopääsyn, hoitojonojen ja päivystysten tilanteesta,

aikooko hallitus avata henkilöstömitoituslain sisältöä niin, että digitalisaatio otettaisiin mitoituksessa huomioon ja vaatimuskriteerit arvioitaisiin uudelleen tai vähintäänkin lisätä reilusti siirtymäaikaa 0,7 mitoituksen vaatimuksen osalta ja

miten hallitus varmistaa omilla toimillaan tosiasialliset edellytykset potilasturvallisuuden toteutumiselle kunnissa, sairaanhoitopiireissä ja jatkossa hyvinvointialueilla?

Kirjallinen kysymys KK 412/2022 vp

Helsingissä 9.8.2022

Mia Laiho kok
Pauli Kiuru kok
Arto Satonen kok
Timo Heinonen kok
Anne-Mari Virolainen kok
Jukka Kopra kok
Sari Sarkomaa kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Ville Kaunisto kok
Kari Tolvanen kok
Pia Kauma kok
Sari Multala kok
Kalle Jokinen kok
Paula Risikko kok
Terhi Koulumies kok